

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок
електричної енергії» щодо врегулювання питань забезпечення безпеки
постачання електричної енергії»

I. Визначення проблеми

З метою імплементації вимог Третього енергетичного пакета та лібералізації енергетичних ринків України Верховною Радою було схвалено Закон України «Про ринок електричної енергії» (13 квітня 2017 р. за № 2019-VIII), який визначає правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку електричної енергії України, заснованого на принципах вільної конкуренції, регулює відносини, які виникають між усіма учасниками ринку для забезпечення належного захисту прав споживачів та безпеки постачання електричної енергії, а також визначає вимоги щодо інтеграції ринку електричної енергії України з відповідними ринками держав-сторін Енергетичного Співтовариства.

Основними вимогами цього закону є забезпечення надійного та безпечного постачання електричної енергії споживачам в умовах реформування ринку електричної енергії. В цих умовах енергетична галузь України повинна своєчасно адаптуватись до будь-яких змін у структурі виробничих потужностей в галузі, системи передачі, систем розподілу і споживання електроенергії, забезпечувати запровадження системного підходу до визначення ризиків з безпеки постачання електричної енергії, формування заходів щодо їх недопущення та подолання, а також забезпечення належного державного нагляду (контролю) за їх реалізацією.

Учасники ринку електричної енергії повинні планувати і вживати заходів згідно із Правилами про безпеку постачання електричної енергії, затвердженими наказом Міненерговугілля від 27.08.2018 № 448 (із змінами), зареєстрованим в Мін'юсті 19.09.2018 за № 1076/32528, і нести відповідальність за безпеку постачання у межах сфери своєї діяльності.

Зазначаємо, що відповідно до Положення про Міністерство енергетики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2020 № 507, Міненерго є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики, зокрема, в електроенергетичному комплексі.

Разом з тим, у зв'язку з прийняттям Верховною Радою України 15.04.2021 Закону України № 1396-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сертифікації оператора системи передачі» (далі – Закон), прийнято норми, які обмежили не тільки повноваження Міненерго, як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, а й Кабінету Міністрів України.

Зазначена ситуація призвела до того, що Міненерго позбавлене можливості виконувати вимоги стратегічних документів в електроенергетичній галузі, зокрема, Енергетичної стратегії України на період до 2050 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373-р.

Зважаючи на зазначене, Міненерго повинно мати інструменти для її реалізації, зокрема, через погодження планів розвитку операторів систем розподілу.

Враховуючи вищевикладене, на виконання абзацу другого підпункту «а» підпункту 4 пункту 1 Плану організації виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30.07.2021 «Про заходи з нейтралізації загрози в енергетичній сфері», введеного в дію Указом Президента України від 28.08.2021 № 452, схваленого на засіданні Кабінету Міністрів України 01.09.2021 (протокол № 104), Міненерго розроблено проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо врегулювання питань забезпечення безпеки постачання електричної енергії» (далі – проєкт Закону).

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	+	–
Держава	+	–
Суб'єкти господарювання	+	–
У тому числі суб'єкти малого підприємництва	–	+

За допомогою ринкових механізмів проблема не може бути розв'язана, оскільки питання безпеки постачання електричної енергії можуть бути врегульовані лише шляхом прийняття відповідного регуляторного акта.

Проєктом Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про ринок електричної енергії».

II. Цілі державного регулювання

В умовах формування ринкових відносин держава повинна забезпечити споживачам можливість отримувати товари і послуги належної якості, надійність та безпеку постачання електричної енергії. Як елемент захисту споживача виникає необхідність в посиленні ролі держави у наглядових процесах на ринку електричної енергії.

Так, цілями державного регулювання є посилення інституційної спроможності Міненерго в частині забезпечення безпеки постачання електричної енергії, посилення функцій Держенергонагляду в частині нагляду (контролю) за дотриманням виробниками, оператором системи передачі, операторами систем розподілу та окремими категоріями споживачів вимог нормативно-правових актів у сфері електроенергетики, забезпечення координації та контролю Міненерго в процесі планування розвитку генеруючих потужностей та мережевої інфраструктури, а також посилення відповідальності за порушення законодавства, що регулює функціонування ринку електричної енергії.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1. Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо врегулювання питань забезпечення безпеки постачання електричної енергії»	Впровадження регуляторного акта дозволить посилити контроль і вплив держави за дотриманням учасниками ринку електричної енергії (крім споживачів, не віднесених до особливої групи споживачів) вимог нормативно-правових актів в галузі електроенергетики в частині забезпечення надійного (безперервного) та безпечного постачання електричної енергії споживачам.
Альтернатива 2. Збереження чинного способу регулювання	У діючому законодавстві не врегульовані в повній мірі питання щодо реалізації контролю і впливу держави на учасників ринку електричної енергії, діяльність яких є визначальною для забезпечення безпеки постачання електричної енергії, а також енергетичної безпеки держави.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо врегулювання питань забезпечення безпеки постачання електричної енергії»	Прийняття регуляторного акта дозволить підвищити рівень надійності та якості енергозабезпечення споживачів шляхом посилення інституційної спроможності Міненерго в частині забезпечення безпеки постачання електричної енергії, а також посилення відповідальності за порушення законодавства, що регулює функціонування ринку електричної енергії	Відсутні

Збереження чинного регулювання	Відсутні, оскільки проблема залишається невирішеною	Виникнення загрози щодо забезпечення безпеки постачання електричної енергії різним галузям економіки країни
--------------------------------	---	---

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо врегулювання питань забезпечення безпеки постачання електричної енергії»	Підвищує рівень надійності та якості енергозабезпечення споживачів (безпеки постачання)	Відсутні, оскільки вимоги проекту акта не поширюються на громадян, а виключно на суб'єктів господарювання
Збереження чинного регулювання	Відсутні, оскільки для громадян не буде забезпечено належний рівень надійності та якості енергопостачання	Створює ризик щодо зниження рівня якості та надійності постачання електричної енергії споживачам

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	302	4 115	–	–	4 417
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	6,8	93,2	–	–	100

Джерело: вебсайти Держенергонагляду, НКРЕКП

Проект акта розповсюджується на всіх суб'єктів господарювання, які провадять господарську діяльність в галузі електроенергетики, крім малих та мікро-суб'єктів господарювання.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо врегулювання питань забезпечення безпеки постачання електричної енергії»	Прийняття регуляторного акта дозволить забезпечити запровадження системного підходу до визначення та уникнення ризиків з безпеки постачання електричної енергії, а також формування заходів щодо їх недопущення та подолання	6 393 342,48 грн (за перший рік)
Збереження чинного регулювання	Відсутні, оскільки проблема залишається невирішеною	Незабезпечення належного рівня надійності енергопостачання призводить до відключень споживачів: витрати для покриття понесених збитків складають близько 150 млн грн на рік

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Альтернатива 1	6 393 342,48 – витрати суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва (за перший рік)
Альтернатива 2	150 000 000 (за один рік)

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо врегулювання питань забезпечення безпеки постачання електричної енергії»	4	Цілі прийняття регуляторного акта будуть досягнуті повною мірою. Проблема існувати не буде, що дозволить в повній мірі забезпечити зниження ризиків щодо надійного (безперервного) і безпечного постачання електричної енергії споживачам
Збереження чинного регулювання	1	Проблема залишиться невирішена, що не дозволить в повній мірі забезпечити надійне (безперервне) і безпечне постачання електричної енергії споживачам

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо врегулювання питань	Прийняття регуляторного акта дозволить підвищити рівень надійності та якості енергозабезпечення споживачів шляхом посилення інституційної спроможності Міненерго в частині	6 393 342,48 грн – витрати суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва (за перший рік)	У разі прийняття регуляторного акта цілі державного регулювання будуть досягнуті повною мірою, що повністю забезпечить потребу у вирішені

забезпечення безпеки постачання електричної енергії»	<p>забезпечення безпеки постачання електричної енергії, а також посилення відповідальності за порушення законодавства, що регулює функціонування ринку електричної енергії</p> <p>Дозволить забезпечити запровадження системного підходу до визначення та уникнення ризиків з безпеки постачання електричної енергії, а також формування заходів щодо їх недопущення та подолання</p> <p>Підвищить рівень надійності та якості енергозабезпечення споживачів (безпеки постачання)</p>		визначеної проблеми
Збереження чинного регулювання	Відсутні	<p>Виникнення загрози щодо забезпечення безпеки постачання електричної енергії різним галузям економіки країни і суб'єктам господарювання</p> <p>Незабезпечення належного рівня надійності енергопостачання призводить до відключень споживачів:</p>	У разі залишення існуючої ситуації без змін проблема продовжуватиме існувати, що не забезпечить досягнення поставленої мети

		<p>витрати для покриття понесених збитків складають близько 150 млн грн на рік</p> <p>Створює ризик щодо зниження рівня якості та надійності постачання електричної енергії споживачам</p>	
--	--	--	--

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо врегулювання питань забезпечення безпеки постачання електричної енергії»	Дозволяє вирішити проблему шляхом посилення інституційної спроможності Міненерго в системі управління електроенергетичним комплексом та забезпечення безпеки постачання електричної енергії	Ризик зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта не передбачається
Збереження чинного регулювання	Проблема залишиться невирішена, що не дозволить в повній мірі забезпечити безпеку постачання електричної енергії	Ризик зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта не передбачається

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Механізмом, який забезпечить розв'язання визначеної проблеми, є прийняття регуляторного акта, що дозволить підвищити рівень надійності та якості енергозабезпечення споживачів (безпеки постачання) шляхом внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» в частині конкретизації повноважень державних органів та введення вимог щодо забезпечення державного нагляду (контролю) в галузі електроенергетики.

Для розв'язання визначеної проблеми з боку суб'єктів господарювання вимагається забезпечити посилення уваги за дотриманням вимог норм та правил, а також нормативно-правових актів, що діють в галузі електроенергетики.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Витрати на виконання вимог регуляторного акта для органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування не передбачені.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта не обмежується у часі, що надасть можливість розв'язати проблему та досягти цілей державного регулювання.

Проект регуляторного акта набирає чинності відповідно до законодавства з дня його офіційного опублікування.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Показниками результативності акта є:

1. Забезпечення постійного моніторингу безпеки постачання електричної енергії.
2. Кількість виявлених порушень, пов'язаних з дією регуляторного акта.
3. Кількість зупинок обладнання суб'єктів господарювання, нещасних випадків, пов'язаних з порушенням вимог, встановлених регуляторним актом.
4. Кількість скарг/звернень суб'єктів господарювання, пов'язаних з дією регуляторного акта.
5. Розмір коштів і час, які витратять суб'єкти господарювання на виконання вимог регуляторного акта – 6 393 342,48 грн (за перший рік).
6. Кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюється дія акта – 4417 суб'єктів господарювання.
7. Розмір надходжень до державного бюджету – не зміниться.
8. Рівень поінформованості суб'єктів господарювання стосовно основних положень регуляторного акта – високий.

Проект регуляторного акта та відповідний аналіз регуляторного впливу розміщено на офіційному вебсайті Міненерго в мережі Інтернет <https://mev.gov.ua>. Міненерго у межах компетенції надає необхідні роз'яснення щодо норм проекту регуляторного акта.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Всі відстеження результативності регуляторного акта будуть здійснюватися Міністерством енергетики України шляхом аналізу статистичних даних.

Базове відстеження результативності акта здійснюватиметься протягом року з дня набрання чинності цим актом.

Повторне відстеження здійснюватиметься не пізніше двох років з дня набрання ним чинності.

Періодичні відстеження результативності будуть здійснюватися раз на кожні три роки, починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта.

Міністр енергетики України

Герман ГАЛУЩЕНКО

« ____ » _____ 20 __ р.